

พระบรมราชาธิบายว่าด้วยความสามัคคี

แก้ความในคาถาที่มีในอามแผ่นดิน

สพฺเพสํ สงฺฆภูตานํ สามคฺคี วุฑฺฒิสาธิกานํ

ความเป็นผู้พร้อมเพรียงแห่งชนผู้เป็นหมู่แล้วทั้งหลายทั้งปวง
ให้ความเจริญสำเร็จ

คาถานี้เป็นคาถาซึ่งจารึกไว้ในอามแผ่นดิน เป็นคาถาที่ว่า
ทั่วไปในหมู่ทั้งปวง ไม่จะเพาะว่าชาติใดภาษาใดหมู่ใดที่ทำการ
อย่างใด แต่เมื่อจะว่าให้จะเพาะกรุงสยาม ว่าตามกาลซึ่งเป็นไปใน
เวลาบัดนี้ และไม่ว่าถึงคนทั้งปวงซึ่งเป็นหมู่ใหญ่ทั่วไป ยกเอาแต่
พวกที่เป็นผู้รับราชการเป็นผู้ปกครองรักษาและเป็นผู้ทำนุบำรุง
บ้านเมือง จะประพฤติดังไรจึงจะเป็นการสมควรถูกต้องด้วย
คาถาสุภาษิตนี้ และจะได้รับความเจริญตามคาถาสุภาษิตนี้

ข้าพเจ้าจะขอยกข้อความซึ่งมีผู้พูดกันด้วยความสามัคคี
ขึ้นกล่าวก่อน มีคนบางพวกที่เป็นคนมีความคิดสูง มักจะคิดการ
บ้านเมืองต่าง ๆ และมักใส่ใจในการต่างประเทศ แต่ไม่รู้หนังสือ
ต่างประเทศ คือหนังสืออังกฤษเป็นต้น เมื่อจะออกสติปัญญา
อันใด เพื่อจะประกาศปัญญาตน หรือเมื่อกระทบกระเทือน หรือมี
ความปรารถนาอันใด มักจะพูดกันว่าคนยุโรปเขาทำการอันใด ๆ